

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 12. apríla 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právo na zlúčenie rodiny – Smernica 2003/86/ES –
Článok 2 *ab initio* písm. f) – Pojem ‚maloletý bez sprievodu‘ – Článok 10 ods. 3 písm. a) –
Právo utečenca na zlúčenie s jeho rodičmi – Utečenec mladší ako 18 rokov v čase jeho vstupu na
územie členského štátu a podania žiadosti o azyl, ale plnoletý v čase prijatia rozhodnutia, ktorým mu je
udelený azyl, a podania žiadosti o zlúčenie rodiny – Dátum rozhodujúci pre posúdenie, či dotknutá
osoba má postavenie ‚maloletého‘“

Vo veci C-550/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko) z 26. októbra 2016 a doručený
Súdnemu dvoru 31. októbra 2016, ktorý súvisí s konaním:

A,

S

proti

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič (spravodajca), sudcovia A. Rosas, C. Toader, A. Prechal
a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 14. septembra 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- A a S, v zastúpení: N. C. Blomjous a S. Wierink, advocaten,
- holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. A. M. de Ree a H. S. Gijzen, splnomocnení
zástupcovia,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: holandčina.

– Európska komisia, v zastúpení: C. Cattabriga a G. Wils, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 26. októbra 2017,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 2 *ab initio* písm. f) smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi A a S, štátnymi príslušníkmi Eritrey, a Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (štátny tajomník pre bezpečnosť a spravodlivosť, Holandsko) (ďalej len „štátny tajomník“) vo veci odmietnutia tohto posledného uvedeného orgánu udeliť im a ich trom maloletým synom povolenie na dočasný pobyt z titulu zlúčenia rodiny s ich najstaršou dcérou.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2003/86

- 3 Smernica Rady 2003/86 určuje podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnené zdržiavajú na území členských štátov.
- 4 Odôvodnenia 2, 4, 6 a 8 až 10 smernice 2003/86 znejú takto:

„(2) je potrebné prijať opatrenia týkajúce sa zlúčenia rodiny v súlade s povinnosťou chrániť rodinu a rešpektovať rodinný život, ktorá je zakotvená v mnohých nástrojoch medzinárodného práva. Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä v článku 8 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950] a v Charte základných práv Európskej únie.

...

(4) zlúčenie rodiny je nevyhnutný spôsob na umožnenie rodinného života. Pomáha vytvárať sociálno-kultúrnu stabilitu, ktorá uľahčuje integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v členskom štáte, čo slúži aj na podporu ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa spoločenstva uvedeného v zmluve;

...

(6) na ochranu rodiny a vytvorenie alebo zachovanie rodinného života je potrebné stanoviť materiálne podmienky na uplatnenie práva na zlúčenie rodiny na základe spoločných kritérií;

...

(8) osobitnú pozornosť je potrebné venovať situácii utečencov s ohľadom na príčiny, ktoré ich donútili opustiť svoju krajinu a bránili im tam viesť normálny rodinný život. Preto je potrebné ustanoviť priaznivejšie podmienky na uplatnenie ich práva na zlúčenie rodiny;

- (9) zlúčenie rodiny sa má v každom prípade vzťahovať na členov užšej rodiny, to znamená na manželského partnera a maloleté deti;
- (10) je na členskom štáte, aby rozhodol, či si želá povoliť zlúčenie rodiny príbuzným v priamej vzostupnej línii, dospelým slobodným deťom...”

5 Článok 2 smernice 2003/86 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

- a) „štátny príslušník tretej krajiny“ je každá osoba, ktorá nie je občanom únie v zmysle článku 17 ods. 1 zmluvy;
- b) „utečenec“ je každý štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá má postavenie utečenca v zmysle Ženevského dohovoru o postavení utečencov z 28. júla 1951, zmeneného a doplneného protokolom podpísaným v New Yorku 31. januára 1967;
- c) „garant“ je štátny príslušník tretej krajiny oprávnený sa zdržiavať v členskom štáte, ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení;
- d) „zlúčenie rodiny“ je vstup a pobyt rodinných príslušníkov štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa oprávnený zdržiava v danom členskom štáte, s cieľom zachovania rodinnej jednotky v členskom štáte bez ohľadu na to, či rodinný vzťah vznikol pred alebo po jeho vstupe;

...

- f) „maloletý bez sprievodu“ je štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti mladšia ako osemnásť rokov, ktorý prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospelého, ktorý je zo zákona alebo podľa obyčajového práva za neho zodpovedný, a dovedy, kým nie je právoplatne zverený do starostlivosti takejto osoby [kým je skutočne prevzatý do starostlivosti takouto osobou – *neoficiálny preklad*], alebo maloletý, ktorý zostal bez sprievodu po vstupe na územie členských štátov.”

6 Článok 3 smernice 2003/86 stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje v prípade, keď je garant držiteľom povolenia na pobyt vydaného členským štátom na obdobie jedného roka alebo dlhšie, a má dostatočné vyhliadky na získanie povolenia na trvalý pobyt, ak sú rodinní príslušníci jeho rodiny štátnymi príslušníkmi tretej krajiny akéhokoľvek postavenia.

2. Táto smernica sa neuplatňuje, ak garant [je štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorý – *neoficiálny preklad*]:

- a) žiada o uznanie postavenia utečenca a jeho žiadosť ešte nebola dôvodom na konečné rozhodnutie;
- b) je oprávnený zdržiavať sa v členskom štáte na základe dočasnej ochrany alebo žiada o povolenie na pobyt na tomto základe, pričom očakáva rozhodnutie o svojom postavení;
- c) je oprávnený zdržiavať sa v členskom štáte na základe doplnkovej formy ochrany v súlade s medzinárodnými záväzkami, vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou členských štátov, alebo žiada o povolenie na pobyt na tomto základe, pričom očakáva rozhodnutie o svojom postavení.

...

5. Táto smernica neovplyvňuje možnosť členských štátov prijať alebo zachovať priaznivejšie ustanovenia.“

7 Článok 4 ods. 2 smernice 2003/86 stanovuje:

„Členské štáty môžu zákonom alebo iným právnym predpisom povoliť vstup a pobyt v súlade s touto smernicou a za predpokladu splnenia podmienok ustanovených v kapitole IV týmto rodinným príslušníkom:

a) prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii garanta alebo jeho manželského partnera, keď sú od neho závislí a nepoživajú náležitú rodinnú podporu v krajine pôvodu.“

...

8 Článok 5 smernice 2003/86 stanovuje:

„1. Členské štáty určia, či s cieľom uplatnenia práva na zlúčenie rodiny žiadosť o vstup a pobyt podá príslušným orgánom príslušného členského štátu garant alebo rodinný príslušník alebo rodinní príslušníci.

...

4. Príslušné orgány členského štátu dajú osobe, ktorá podala žiadosť, čo najskôr písomné oznámenie o rozhodnutí, v každom prípade najneskôr do deviatich mesiacov od dátumu podania žiadosti.

Za výnimočných okolností, súvisiacich so zložitou posúdenia žiadosti, sa lehota uvedená v prvom pododseku môže predĺžiť.

Uvedú sa dôvody rozhodnutia o zamietnutí žiadosti. Akékoľvek dôsledky neprijatia žiadneho rozhodnutia do konca lehoty stanovenej v prvom pododseku sa vymedzia vo vnútroštátnych právnych predpisoch príslušného členského štátu.

5. Pri posudzovaní žiadosti členské štáty primerane zohľadnia najlepšie záujmy maloletých detí.“

9 Článok 7 ods. 1 smernice 2003/86 stanovuje, že členské štáty môžu požiadať osobu, ktorá podala žiadosť o zlúčenie rodiny, aby predložila dôkaz o tom, že garant má ubytovanie, zdravotné poistenie a príjmy, ktoré spĺňajú požiadavky vymenované uvedeným ustanovením.

10 Kapitola V smernice 2003/86 s názvom „Zlúčenie rodiny utečencov“ obsahuje články 9 až 12. článok 9 ods. 1 a 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Táto kapitola sa vzťahuje na zlúčenie rodiny utečencov uznaných členskými štátmi.

2. Členské štáty môžu obmedziť uplatňovanie tejto kapitoly na utečencov, ktorých rodinné vzťahy časovo predchádzajú ich vstupu.“

11 Článok 10 smernice 2003/86 stanovuje:

„1. Článok 4 sa vzťahuje na vymedzenie pojmu rodinných príslušníkov okrem jeho tretieho pododseku ods. 1, ktorý sa nevzťahuje na deti utečencov.

2. Členské štáty môžu povoliť zlúčenie rodiny pre ďalších rodinných príslušníkov, ktorí nie sú uvedení v článku 4, ak sú od utečenca závislí.

3. Ak je utečencom maloletá osoba bez sprievodu, členské štáty:

- a) povolia vstup a pobyt na účely zlúčenia rodiny jej prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii bez toho, aby sa uplatnili podmienky ustanovené v článku 4 ods. 2 písm. a);
- b) môžu povoliť vstup a pobyt na účely zlúčenia rodiny jej opatrovníkovi alebo ktorémukoľvek inému rodinnému príslušníkovi, ak utečenec nemá žiadnych príbuzných v priamej vzostupnej línii alebo takýchto príbuzných nie je možné vypátrať.“

12 Článok 11 smernice 2003/86 znie:

„1. Článok 5 sa vzťahuje na podanie a posúdenie žiadosti za predpokladu uplatnenia ods. 2 tohto článku.

2. Ak utečenec nemôže predložiť úradný písomný dôkaz o rodinnom vzťahu, členské štáty vezmú do úvahy iné dôkazy o existencii takeého vzťahu, ktoré sa zhodnotia podľa vnútroštátneho práva. Rozhodnutie o zamietnutí žiadosti sa nesmie zakladať iba na skutočnosti, že chýba písomný dôkaz.“

13 Článok 12 ods. 1 smernice 2003/86 stanovuje:

„Odlišne od článku 7 členské štáty nepožadujú od utečenca a/alebo od rodinných príslušníkov, aby vo vzťahu k žiadosti, ktorá sa týka rodinných príslušníkov uvedených v článku 4 ods. 1 predložili dôkaz, že utečenec spĺňa požiadavky ustanovené v článku 7.

Ak je zlúčenie rodiny možné v tretej krajine, s ktorou má garant a/alebo rodinní príslušníci osobitné väzby, môžu členské štáty, bez toho, aby boli dotknuté medzinárodné záväzky, požadovať predloženie dôkazu uvedeného v prvom pododseku.

Členské štáty môžu požadovať od utečenca, aby splnil podmienky uvedené v článku 7 ods. 1, ak sa žiadosť o zlúčenie rodiny nepodá v lehote troch mesiacov od priznania postavenia utečenca.“

Smernica 2011/95/EÚ

14 Podľa odôvodnení 18, 19 a 21 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/95/EÚ z 13. decembra 2011 o normách pre oprávnenie štátnych príslušníkov tretej krajiny alebo osôb bez štátneho občianstva mať postavenie medzinárodnej ochrany, o jednotnom postavení utečencov alebo osôb oprávnených na doplnkovú ochranu a o obsahu poskytovanej ochrany (Ú. v. EÚ L 337, 2011, s. 9):

„18. Pri vykonávaní tejto smernice by členské štáty mali zohľadňovať hlavne ‚najlepší záujem dieťaťa‘ v súlade s Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989. Pri posudzovaní najlepších záujmov dieťaťa by členské štáty mali riadne zohľadňovať najmä zásadu celistvosti rodiny, prospechu a sociálneho rozvoja maloletej osoby, hľadiská ochrany a bezpečnosti a názory maloletej osoby v súlade s jej vekom a zrelosťou.

19. Je potrebné rozšíriť pojem rodinných príslušníkov a zohľadniť rozličné osobitné okolnosti týkajúce sa závislého postavenia a osobitnú pozornosť treba venovať najlepšiemu záujmu dieťaťa.

...

21. Priznanie postavenia utečenca je deklaratórnym aktom.“

15 Článok 2 smernice 2011/95 stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

d) „utečenec“ znamená štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý kvôli oprávnenej obave pred prenasledovaním z rasových, náboženských dôvodov, dôvodov štátnej príslušnosti, politických dôvodov, z dôvodu zastávania určitého politického názoru alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, nemôže prijať alebo v dôsledku uvedených obáv odmieta ochranu tejto krajiny; alebo osobu bez štátneho občianstva, ktorá sa nachádza mimo štátu svojho doterajšieho pobytu z dôvodov ako je uvedené vyššie alebo ktorá sa tam vzhľadom na uvedené obavy nemôže alebo nechce vrátiť a na ktorú sa neuplatňuje článok 12;

e) „postavenie utečenca“ znamená uznanie štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osoby bez štátneho občianstva členským štátom za utečenca;

...”

16 Článok 13 smernice 2011/95 s názvom „Priznanie postavenia utečenca“ stanovuje, že „členské štáty priznajú postavenie utečenca štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorí sú oprávnení ako utečenci v súlade s kapitolami II a III“. Tieto kapitoly sa týkajú posudzovania žiadostí o medzinárodnú ochranu a podmienok oprávnenia na postavenie utečenca.

Smernica 2013/32/EÚ

17 Odôvodnenie 33 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 60) stanovuje:

„V súlade s [Chartou základných práv] a Dohovorom Organizácie Spojených národov o právach dieťaťa z roku 1989 by pri uplatňovaní tejto smernice mal byť pre členské štáty prvoradý najlepší záujem dieťaťa. Pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa by mali členské štáty najmä náležite zohľadniť blaho a sociálny rozvoj maloletej osoby vrátane jej minulosti.“

18 V odseku 7 článku 31 smernice 2013/32 s názvom „Konanie o posúdení žiadosti“ sa stanovuje:

„Členské štáty môžu dávať prednosť posúdeniu žiadosti o medzinárodnú ochranu v súlade so základnými zásadami a zárukami kapitoly II, najmä:

a) ak je pravdepodobné, že žiadosť je opodstatnená;

b) ak je žiadateľ zraniteľný v zmysle článku 22 smernice 2013/33/EÚ [Európskeho parlamentu a Rady z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (Ú. v. EÚ L 180, 2013, s. 96)] alebo potrebuje osobitné procesné záruky, najmä pokiaľ ide o maloleté osoby bez sprievodu.“

Holandské právo

19 Podľa článku 29 ods. 2 *ab initio* písm. c) Vreemdelingenwet 2000 (zákon o cudzincoch z roku 2000) možno otcovi a matke cudzieho štátneho príslušníka, ktorý je maloletým bez sprievodu v zmysle článku 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86, vydať povolenie na prechodný pobyt z dôvodu azylu uvedené v článku 28 tohto zákona, ak títo rodičia v čase príchodu dotknutého cudzieho štátneho

príslušníka boli členmi jeho užšej rodiny a ak do Holandska prišli buď zároveň s ním, alebo sa k nemu pripojili v priebehu troch mesiacov potom, ako mu bolo vydané povolenie na prechodný pobyt podľa uvedeného článku 28.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 20 Dcéra A a S prišla do Holandska sama bez sprievodu v čase, keď bola maloletá. Dňa 26. februára 2014 podala žiadosť o azyl. Dňa 2. júna 2014 dovŕšila plnoletosť.
- 21 Rozhodnutím z 21. októbra 2014 jej štátny tajomník udelil povolenie na pobyt z dôvodu azylu, platné na päť rokov, so spätnou účinnosťou ku dňu podania žiadosti o azyl.
- 22 Dňa 23. decembra 2014 organizácia VluchtelingenWerk Midden-Nederland podala v mene dcéry A a S žiadosť o vydanie povolenia na prechodný pobyt pre jej rodičov, ako aj jej troch maloletých bratov na účely zlúčenia rodiny.
- 23 Rozhodnutím z 27. mája 2015 štátny tajomník zamietol túto žiadosť z dôvodu, že v čase podania žiadosti o zlúčenie rodiny bola dcéra A a S plnoletá. Sťažnosť, ktorá bola podaná proti tomu rozhodnutiu, bola rozhodnutím z 13. augusta 2015 vyhlásená za nedôvodnú.
- 24 A a S podali 3. septembra 2015 na Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko) žalobu proti tomuto zamietnutiu.
- 25 Na podporu svojej žaloby A a S uvádzali, že z článku 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 vyplýva, že pri určení, či osobu možno považovať za „maloletého bez sprievodu“ na účely tohto ustanovenia, je rozhodujúci deň vstupu dotknutej osoby do dotknutého členského štátu. Štátny tajomník sa naopak domnieva, že v tejto súvislosti je rozhodujúci deň podania žiadosti o zlúčenie rodiny.
- 26 Vnútroštátny súd uvádza, že Raad van State (Štátna rada, Holandsko) v dvoch rozsudkoch z 23. novembra 2015 rozhodla, že skutočnosť, že cudzí štátny príslušník dovŕšil plnoletosť po svojom príchode na vnútroštátne územie, možno zohľadniť pri určení, či sa na neho vzťahuje pôsobnosť článku 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86.
- 27 Podľa vnútroštátneho súdu z článku 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 v zásade vyplýva, že pojem „maloletý bez sprievodu“ sa posudzuje v momente príchodu dotknutej osoby na územie členského štátu. Samozrejme platí, že toto ustanovenie stanovuje dve výnimky z tejto zásady, a to situáciu maloletého, ktorý bol pôvodne sprevádzaný a potom zostal bez sprievodu, a situáciu maloletého, ktorý bol v čase svojho príchodu bez sprievodu, ale ktorého následne prevezme do starostlivosti zodpovedná dospelá osoba. Na okolnosti prejednávanej veci sa však nevzťahuje ani jedna z týchto dvoch výnimiek a nič v znení uvedeného ustanovenia nepotvrďuje názor, podľa ktorého toto ustanovenie umožňuje ďalšie výnimky z tejto zásady.
- 28 Za týchto okolností Rechtbank Den Haag (súd v Haagu) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Treba v rámci zlúčenia rodiny v prípade utečencov považovať za ‚maloletého bez sprievodu‘ v zmysle článku 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 aj štátneho príslušníka tretej krajiny alebo osobu bez štátnej príslušnosti mladšiu ako osemnásť rokov, ktorý prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospelého, ktorý je zo zákona alebo podľa obyčajového práva za neho zodpovedný, a ktorý

- požiada o azyl,
- počas azylového konania v členskom štáte dovŕši vek 18 rokov,

- azyl mu priznajú so spätnou účinnosťou k okamihu podania žiadosti a
- následne požiada o zlúčenie rodiny?“

O prejudiciálnej otázke

- 29 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 má vykladať v tom zmysle, že za „maloletého“ v zmysle tohto ustanovenia sa považuje štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorý je mladší ako 18 rokov v čase vstupu na územie členského štátu a podania žiadosti o azyl v tomto štáte, ale ktorý počas konania o azyle dosiahne plnoletosť a následne mu je priznaný azyl so spätnou účinnosťou k okamihu podania žiadosti.
- 30 A a S sa domnievajú, že na túto otázku treba odpovedať kladne, zatiaľ čo holandská a poľská vláda, ako aj Európska komisia zastávajú opačný názor. Konkrétnejšie, holandská vláda tvrdí, že členským štátom prináleží vymedziť relevantný moment, ktorý je rozhodujúci pre určenie, či sa má utečenec považovať za maloletého bez sprievodu v zmysle článku 2 písm. f) smernice 2003/86. Naopak, poľská vláda a Komisia sa domnievajú, že tento moment sa môže určiť na základe tejto smernice. Podľa Komisie predstavuje tento moment podanie žiadosti o zlúčenie rodiny, zatiaľ čo podľa poľskej vlády je to moment, keď sa prijme rozhodnutie o tejto žiadosti.
- 31 Je potrebné pripomenúť, že cieľom smernice 2003/86 je podľa jej článku 1 určiť podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnené zdržiavajú na území členských štátov.
- 32 V tejto súvislosti z odôvodnenia 8 tejto smernice vyplýva, že táto smernica ustanovuje priaznivejšie podmienky pre uplatnenie práva utečencov na zlúčenie rodiny, pretože ich situácia vyžaduje vzhľadom na príčiny, ktoré ich donútili opustiť svoju krajinu a bránili im tam viesť normálny rodinný život, osobitnú pozornosť.
- 33 Jedna z týchto priaznivejších podmienok sa týka zlúčenia rodiny s prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii utečenca.
- 34 Zatiaľ čo ale podľa článku 4 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 je možnosť takéhoto zlúčenia v zásade ponechaná na voľnú úvahu každého členského štátu a podlieha najmä podmienke, že prvostupňoví príbuzní v priamej vzostupnej línii sú závislí od garanta a nemajú náležitú rodinnú podporu v krajine pôvodu, článok 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice stanovuje ako výnimku z tejto zásady v prospech maloletých utečencov bez sprievodu právo na také zlúčenie, ktoré nepodlieha ani voľnej úvahe zo strany členských štátov, ani podmienkam stanoveným v tomto článku 4 ods. 2 písm. a).
- 35 Pojem „maloletý bez sprievodu“, ktorý je použitý len v tomto článku 10 ods. 3 písm. a) je definovaný v článku 2 *ab initio* písm. f) tejto smernice.
- 36 Podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia sa „maloletým bez sprievodu“ na účely smernice 2003/86 rozumie „štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti mladšia ako osemnásť rokov, ktorý prichádza na územie členských štátov bez sprievodu dospelého, ktorý je zo zákona alebo podľa obyčajového práva za neho zodpovedný, a dovedy, kým nie je právoplatne zverený do starostlivosti takejto osoby, alebo maloletý, ktorý zostal bez sprievodu po vstupe na územie členských štátov“.
- 37 Toto ustanovenie stanovuje teda dve podmienky, a to že dotknutá osoba je „maloletá“ a je „bez sprievodu“.

- 38 Ak v súvislosti s touto druhou podmienkou uvedené ustanovenie odkazuje na moment vstupu dotknutej osoby na územie príslušného členského štátu, z tohto istého ustanovenia vyplýva, že treba zohľadniť tiež skutočnosti, ku ktorým došlo neskôr, a to v dvoch prípadoch. Maloletý bez sprievodu v čase svojho vstupu, ktorý je následne zverený do starostlivosti dospeléj osoby, ktorá je zaň zodpovedná zo zákona alebo podľa obyčajového práva, túto druhú podmienku nespĺňa, zatiaľ čo maloletý, ktorý bol pôvodne sprevádzaný, ale potom zostal sám, sa považuje za osobu bez sprievodu a túto podmienku splňa.
- 39 Pokiaľ ide o prvú z týchto dvoch podmienok uvedených v bode 37 tohto rozsudku, ktorej sa týka aj prejednávania vec, článok 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 len uvádza, že dotknutá osoba musí byť „mladšia ako osemnásť rokov“ bez spresnenia, kedy musí byť táto podmienka splnená.
- 40 Z tejto okolnosti však vôbec nevyplýva, že prináleží každému členskému štátu rozhodnúť o momente, ktorý chce použiť na posúdenie toho, či je uvedená podmienka splnená.
- 41 Treba najprv pripomenúť, že z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, si v zásade vyžaduje v celej únii autonómny a jednotný výklad, ktorý musí zohľadňovať kontext tohto ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (rozsudok z 26. júla 2017, *Ouhrami*, C-225/16, EU:C:2017:590, bod 38 a citovaná judikatúra).
- 42 V tejto súvislosti je potrebné najprv uviesť, že ani článok 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86, ani článok 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice neobsahujú odkaz na vnútroštátne právo alebo na členské štáty, a to na rozdiel od iných ustanovení tejto istej smernice, akými sú článok 5 ods. 1 a článok 11 ods. 2, čo naznačuje, že ak by si normotvorca Únie želal, aby sa stanovenie momentu, dokedy musí byť osoba maloletá, aby mohla využiť právo na zlúčenie so svojimi rodičmi, ponechalo v diskrečnej právomoci každého členského štátu, použil by takýto odkaz aj v tomto kontexte.
- 43 Ďalej článok 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 ukladá členským štátom presnú pozitívnu povinnosť, ktorej zodpovedá jasne definované právo. V prípade vymedzenom týmto ustanovením im ukladá povinnosť povoliť zlúčenie s prvostupňovým príbuzným v priamej vzostupnej línii garanta bez toho, aby mali priestor na voľnú úvahu.
- 44 Napokon smernica 2003/86 sleduje nielen vo všeobecnosti cieľ podporovať spájanie rodín a poskytovať ochranu štátnym príslušníkom tretích krajín, najmä maloletým (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. decembra 2012, *O a i.*, C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, bod 69), ale jej článok 10 ods. 3 písm. a) má konkrétne za cieľ zabezpečiť lepšiu ochranu tých utečencov, ktorí majú postavenie maloletých bez sprievodu.
- 45 Za týchto podmienok ak smernica 2003/86 nestanovuje výslovne, dokedy musí byť utečenec maloletý, aby mohol využiť právo na zlúčenie rodiny podľa článku 10 ods. 3 písm. a), z účelu tohto ustanovenia a zo skutočnosti, že neponecháva žiaden priestor na voľnú úvahu členským štátom a neobsahuje v tejto súvislosti žiaden odkaz na vnútroštátne právo, vyplýva, že určenie tohto momentu nemožno ponechať na posúdenie každého členského štátu.
- 46 Treba ešte dodať, že situácia vo veci samej nie je v tejto otázke porovnateľná so situáciou, na ktorú sa odvoláva holandská vláda a v ktorej bol vydaný rozsudok zo 17. júla 2014, *Noorzia* (C-338/13, EU:C:2014:2092), v ktorom išlo o článok 4 ods. 5 smernice 2003/86, ktorý stanovuje, že „s cieľom zabezpečiť lepšiu integráciu a zabrániť núteným manželstvám, členské štáty môžu požadovať, aby garant a jeho manželský partner dosiahli minimálnu vekovú hranicu a najviac 21 rokov na to, aby sa manželský partner mohol pripojiť ku garantovi“.

- 47 Na rozdiel od článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86, článok 4 ods. 5 tejto smernice má fakultatívny charakter a okrem toho výslovne ponecháva členským štátom voľnú úvahu na určenie toho, aký minimálny vek garanta a jeho manželského partnera chcú prípadne použiť s legitímnym cieľom zabezpečiť lepšiu integráciu a zabrániť núteným manželstvám. Preto rozdiely, ktoré vyplývajú z toho, že každému členskému štátu je ponechaná možnosť určiť moment, ku ktorému majú jeho vnútroštátne orgány posudzovať, či bola splnená podmienka týkajúca sa minimálneho veku, sú plne zlučiteľné s povahou a účelom článku 4 ods. 5 smernice 2003/86, na rozdiel od toho, čo platí v prípade článku 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice.
- 48 Konkrétnejšie, z hľadiska odpovede na otázku, aký je v konečnom dôsledku moment, v ktorom treba posúdiť vek utečenca, aby mohol byť považovaný za maloletého a mohol využiť právo na zlúčenie rodiny podľa článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86, treba vychádzať zo znenia, kontextu a účelu, ktorý sleduje táto smernica, s prihliadnutím na regulačný kontext, do ktorého patrí, ako aj na všeobecné zásady práva Únie.
- 49 V tejto súvislosti z bodov 38 a 39 tohto rozsudku vyplýva, že ani článok 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86, ani článok 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice samy osebe neumožňujú odpovedať na uvedenú otázku.
- 50 Pokiaľ ide o štruktúru smernice 2003/86, treba uviesť, že podľa jej článku 3 ods. 2 písm. a) sa táto smernica neuplatňuje, ak je garant štátnym príslušníkom tretej krajiny, ktorý žiada o priznanie postavenia utečenca a o jeho žiadosti zatiaľ nebolo s konečnou platnosťou rozhodnuté. Článok 9 ods. 1 tejto smernice zas spresňuje, že kapitola V tejto smernice, ktorej súčasťou je článok 10 ods. 3 písm. a), sa uplatňuje na zlúčenie rodiny utečencov uznaných členskými štátmi.
- 51 Ak možnosť žiadateľa o azyl podať žiadosť o zlúčenie rodiny na základe smernice 2003/86 podlieha podmienke, že o jeho žiadosti o azyl už bolo s konečnou platnosťou rozhodnuté kladne, treba konštatovať, že túto podmienku možno ľahko vysvetliť tým, že pred prijatím takéhoto rozhodnutia nie je možné s istotou vedieť, či dotknutá osoba spĺňa podmienky na priznanie postavenia utečenca, čo je zasa podmienkou na priznanie práva na zlúčenie rodiny.
- 52 V tomto ohľade treba najprv pripomenúť, že postavenie utečenca sa musí priznať osobe, pokiaľ spĺňa minimálne normy stanovené právom Únie. Na základe článku 13 smernice 2011/95 členské štáty priznajú toto postavenie každému štátnemu príslušníkovi tretej krajiny alebo osobe bez štátneho občianstva, ktorá je považovaná za utečenca v súlade s kapitolami II a III tejto smernice, pričom v tejto súvislosti nemajú žiadnu diskrečnú právomoc (pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. júna 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 63).
- 53 Odôvodnenie 21 smernice 2011/95 okrem toho spresňuje, že uznanie postavenia utečenca je deklaratórnym aktom.
- 54 Po podaní žiadosti o medzinárodnú ochranu v súlade s kapitolou II smernice 2011/95 každý štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorý spĺňa hmotnoprávne podmienky stanovené v kapitole III tejto smernice, má teda subjektívne právo, aby mu bolo priznané postavenie utečenca, a to ešte predtým, ako bolo prijaté formálne rozhodnutie v tejto súvislosti.
- 55 Za týchto podmienok viazať právo na zlúčenie rodiny podľa článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 na moment, keď príslušný vnútroštátny orgán formálne prijme rozhodnutie, ktorým sa danej osobe prizná postavenie utečenca, a teda na väčšiu či menšiu rýchlosť rozhodovania o tejto žiadosti o medzinárodnú ochranu daným orgánom, by mohlo spochybniť užitočný účinok tohto ustanovenia a byť v rozpore nielen s cieľom tejto smernice, ktorým je podporovať zlúčenie rodiny a priznať v tejto súvislosti osobitnú ochranu utečencom, najmä maloletým bez sprievodu, ale aj zásadami rovnosti zaobchádzania a právnej istoty.

- 56 Takýto výklad by mal totiž za následok, že s dvomi maloletými utečencami bez sprievodu v rovnakom veku, ktorí podajú v rovnakom momente žiadosť o medzinárodnú ochranu, by sa mohlo v súvislosti s právom na zlúčenie rodiny zaobchádzať rozdielne v závislosti od dĺžky rozhodovania o týchto žiadostiach, na ktorú obvykle nemajú žiaden vplyv a ktorá okrem zložitosti predmetných situácií môže závisieť tak od pracovného zaťaženia príslušných orgánov, ako aj od politických rozhodnutí prijatých členskými štátmi, pokiaľ ide o personálne zdroje, ktoré majú tieto orgány k dispozícii, a prípady, ktoré sa majú riešiť prednostne.
- 57 Okrem toho s ohľadom na skutočnosť, že dĺžka trvania azylového konania môže byť značná, a najmä v obdobiach vysokého prílevu žiadateľov o medzinárodnú ochranu môžu byť často lehoty stanovené právom Únie prekročené, podmieniť právo na zlúčenie rodiny momentom, keď sa toto konanie skončí, môže zbaviť významnú časť utečencov, ktorí podali žiadosť o medzinárodnú ochranu ako maloletý bez sprievodu, tohto práva a ochrany, ktoré im článok 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 priznáva.
- 58 Navyše namiesto toho, aby vnútroštátne orgány boli nabádané k tomu, aby prioritne riešili žiadosti o medzinárodnú ochranu maloletých bez sprievodu s cieľom zohľadniť ich osobitnú zraniteľnosť, čo teraz výslovne umožňuje článok 31 ods. 7 písm. b) smernice 2013/32, takýto výklad by mohol mať opačný účinok a tým brániť dosahovaniu cieľa sledovaného touto smernicou, ako aj smernicami 2003/86 a 2011/95, ktorým je zabezpečiť, že v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty základných práv je najlepší záujem dieťaťa pre členské štáty skutočne prvoradým hľadiskom pri uplatňovaní týchto smerníc.
- 59 Okrem toho uvedený výklad by mohol viesť k tomu, že maloleté osoby bez sprievodu, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu, nebudú vedieť vôbec predvídať, či im bude priznané právo na zlúčenie so svojimi rodičmi, čo môže ohrozovať právnu istotu.
- 60 Naopak, zohľadniť dátum podania žiadosti o medzinárodnú ochranu ako dátum, ktorý je kritériom na určenie veku utečenca na účely uplatňovania článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 umožňuje zabezpečiť predvídateľné a rovnaké zaobchádzanie so všetkými žiadateľmi nachádzajúcimi sa chronologicky v rovnakej situácii a zaručuje, že úspech žiadosti o zlúčenie rodiny závisí hlavne od okolností týkajúcich sa žiadateľa a nie správneho orgánu, akými je dĺžka rozhodovania o žiadosti o medzinárodnú ochranu alebo žiadosti o zlúčenie rodiny (pozri analogicky rozsudok zo 17. júla 2014, Noorzia, C-338/13, EU:C:2014:2092, bod 17).
- 61 Je určite pravda, že vzhľadom na to, ako uviedli holandská vláda a Komisia, že by bolo v rozpore s cieľom článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86, aby sa utečenec, ktorý mal postavenie maloletého bez sprievodu v momente podania žiadosti, ale ktorý sa stal v priebehu konania plnoletým, mohol odvolávať na toto ustanovenie na účely zlúčenia rodiny bez akéhokoľvek časového obmedzenia, musí byť jeho žiadosť o zlúčenie rodiny podaná v primeranej lehote. Na účely určenia takejto primeranej lehoty má riešenie prijaté normotvorcom Únie v podobnom kontexte článku 12 ods. 1 tretieho pododseku tejto smernice orientačnú hodnotu, takže sa možno domnievať, že žiadosť o zlúčenie rodiny podaná na základe článku 10 ods. 3 písm. a) uvedenej smernice musí byť v takejto situácii v zásade podaná v lehote troch mesiacov odo dňa, kedy bola dotknutá „maloletá osoba“ uznaná za utečenca.
- 62 Pokiaľ ide o iné dátumy, ktoré boli navrhnuté v rámci tohto konania na účely posúdenia, či sa utečenec môže považovať za maloletého, treba konštatovať, že na jednej strane dátum vstupu na územie členského štátu v zásade nemožno v tejto súvislosti považovať za rozhodujúci vzhľadom na vnútornú súvislosť, ktorá existuje medzi právom na zlúčenie rodiny stanoveným v článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 a postavením utečenca, ktorého uznanie závisí od podania žiadosti o medzinárodnú ochranu dotknutej osoby.

- 63 Pokiaľ ide na druhej strane o dátum podania žiadosti o zlúčenie rodiny a dátum rozhodnutia o tejto žiadosti, stačí pripomenúť, že najmä z bodu 55 tohto rozsudku vyplýva, že právo na zlúčenie rodiny podľa článku 10 ods. 3 písm. a) smernice 2003/86 nemôže závisieť od momentu, keď príslušný vnútroštátny orgán formálne prijme rozhodnutie, ktorým sa garantovi prizná postavenie utečenca. K tomu by došlo, ak by bol zvolený za rozhodujúci jeden z týchto dátumov, keďže, ako bolo uvedené v bodoch 50 a 51 tohto rozsudku, garant môže podať žiadosť o zlúčenie rodiny až po prijatí rozhodnutia, ktorým sa mu prizná postavenie utečenca.
- 64 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 2 *ab initio* písm. f) smernice 2003/86 v spojení s článkom 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že za „maloletého“ v zmysle tohto ustanovenia sa musí považovať štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorý bol mladší ako 18 rokov v čase vstupu na územie členského štátu a podania žiadosti o azyl v tomto štáte, ale ktorý počas konania o azyle dosiahol plnoletosť a následne bol uznaný za utečenca.

O trovách

- 65 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 2 *ab initio* písm. f) smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny v spojení s článkom 10 ods. 3 písm. a) tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že za „maloletého“ v zmysle tohto ustanovenia sa musí považovať štátny príslušník tretej krajiny alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorý bol mladší ako 18 rokov v čase vstupu na územie členského štátu a podania žiadosti o azyl v tomto štáte, ale ktorý počas konania o azyle dosiahol plnoletosť a následne bol uznaný za utečenca.

Podpisy